

Island fik bugt med de unges vilde drukfester

Udgangsforbud for unge. Massivt samvær med forældre. Masser af fritidsaktiviteter. Og tjek på kammeraterne. Sådan blev Islands ungdom ædruelig efter 20 års indsats.

ALKOHOLKULTUR

PER MUNCH

Lavaøen i Nordatlanten med godt 300.000 indbyggere har på to årtier rykket sig fra at have en ungdom, der røg og drak med begge arme, til at være en nærmest asketisk nation. Under en ud af ti islandske unge på 15 og 16 år har drukket alkohol i den forløbne måned, hvilket hele tre ud af fire danske unge har gjort.

Selv vores nydelige nordiske naboer ligner fordrunkne sømænd sammenlignet med islændingene. En ud af fire (22 procent af de unge i Norge og 26 procent i Sverige), mere end dobbelt så mange som i Island, har drukket inden for den sidste måned. Det viser tal fra Espad, der er et projekt med europæiske undersøgelser af skolebørns brug af alkohol og andre rusmidler.

Ifølge Planet Youth under Reykjavik Universitet, der udbreder den islandske forebyggelsesmodel til hele verden, er antallet af 15-16-årige i Island, der havde været fulde inden for den sidste måned, faldet fra 42 procent for 20 år siden til 5 procent sidste år. Forbruget af cigaretter og hash er faldet næsten lige så drastisk.

»Først gælder det om at anerkende problemet. Og så skal man stå sammen om at gøre noget ved det. Og have tålmodighed til at blive ved. Det handler ikke bare om

nogle annoncer og en kampagne. 20 år er lang tid«, fortæller Reykjaviks borgmester, Dagur Eggertsson, over telefonen.

Han er uddannet læge og har siden 2002, da han gik ind i politik, haft fokus på forebyggelse og på at undgå alle de skader, alkohol gør på en ung hjerne.

»Men vores tilgang har slet ikke været at tage rundt på skoler og fortælle, hvad der er farligt. For det virker ikke, ved vi med sikkerhed. Så i stedet har sociologer lavet en masse målinger, spørgeskemaer og interviews, og så har vi fundet ud af, hvor vi skulle sætte ind. Så vi har stillet skarpt på den enkelte skole, helt ned på en enkelte klasse«.

Dagur Eggertsson og folkene fra Reykjavik Universitet med professor Inga Dóra Sigfúsdóttir i spidsen kalder det evidensbaseret tilgang. Fordi de målrettede analyserer i stedet for at gætte sig frem.

Og når først man har identificeret, hvad der er galt, kan skolen, forældrene, lokalmiljøet, foreningslivet, politiet og politikerne tage fat.

Politi og udgangsforbud

»Vi havde den samme kultur som jer. Som 14-15-årige begyndte vi at arbejde om sommeren, vi fik penge i hånden, og alle gjorde lige det, de havde lyst til. Man gik i biografen i Reykjavik, man festede, og når man skal skulle hjem med den sidste bus, var den stopfuld af unge, der slet ikke har noget at lave i byen på den tid af natten«, siger Dagur Eggertsson.

Så et af de første tiltag var et udgangsforbud. Ingen 13-16-årige må være ude efter klokken 22 (om sommeren og klokken 24). Desuden må ingen under 20 år købe alkohol, og ingen under 18 år købe cigaretter, og alle reklamer for de produkter er forbudt.

»Vi definerede de timer, hvor vi syntes, det var rimeligt, at børn var ude. I starten var der stor ballade, og der var et korps af frivillige, der hjalp politiet med at få samlet børn op, så de kunne blive hentet af forældrene. Men nu kører det fint og er bare en naturlig regel i hverdagen«, siger borgmester Eggertsson, der selv har fire børn.

En af de vigtigste forebyggende faktorer, at de unge har et godt forhold til deres forældre. At de laver aktiviteter sammen og får opbygget et bånd.

»Det er vigtigt at forstå, at man er forældre, til barnet er 18 år. Det gælder om at få et godt forhold. Det handler om tid. Tid tilbragt sammen. Sid sammen til morgenmad og aftenmad. Se tv sammen. Det giver tillid«, siger Dagur Eggertsson.

»Og har du og den unge et stærkt forhold, er det sværere for unge at gøre noget, de i deres hjerte ikke føler er rigtigt«.

Det siger altså borgmesteren, mens man på universitetet har kunnet opføre, at de unge nu ifølge spørgeskemaundersøgelserne tilbringer dobbelt så meget tid med deres forældre som tidligere.

Masser af sund sport

En anden forebyggende faktor er fritidsaktiviteter som sport, musik, spejder. Her får hvert barn fra 6 til 18 år 3.000 kroner til kontingent, hvilket betyder, at 85 procent af alle i aldersgruppen går til et fast tilbud, fortæller Dagur Eggertsson.

»Da vi begyndte på alt det her, var øl desværre også en væsentlig del af fritidsaktiviteterne. Der blev festet efter kamp og træning. Men nu har vi forældrene med på at være en del af aktiviteterne. Og så kom der styr på det«.

AFGIFTNING. Island har gennemført 20 års indsats mod ungdomsdrunk, som gør, at de unge nu drikker mindre end jævnaldrende i Sverige og Norge. Arkivfoto: Niels Christensen

Også omgangskredsen er en vigtig faktor, når man skal sikre at en ung ikke ryger i noget snavs med tilsætningsstoffer. Her bliver både skole og forældre mobiliseret, hvis man opdager, at der er noget galt.

»Hvis vi ser et problem, for eksempel at der er en gruppe, der slet ikke deltager i

fritidsaktiviteterne, bruger vi dialog til at finde ud af, hvad der er galt. Hvis det viser sig, at de er begyndt at interessere sig for stoffer, vil vi involvere forældrene og nogle socialarbejdere«.

Set fra Dagur Eggertssons kontorstol handler det ikke om kontrol, men om et rimeligt samfund, hvor ansvarlige voksne guider de unge på vej, så de ikke får smadret deres helbred, inden de er 18 år, hvor de jo så selv kan bestemme.

»Kan vi bare udsætte alkoholdebuten til 17 år, er meget vundet«, siger han.

Dagur Eggertsson kan måske godt forstå, at den danske forestilling om de un-

ges selvstændighed går imod den islandske model.

»Danmark må finde sin egen vej. Men vi har presset en form for voksenverden ned over vores unge meget tidligt. At give dem lov til at være børn og unge, til de er 18 år, er også en stærk måde at vise sin kærlighed på«.

per.munch@pol.dk

Debatarrangement om unges alkoholvaner i Politikens Hus mandag 9. oktober kl. 16 i Salen, Vestergade 28, porten. Billetter i indgangen eller på politikensbillet.dk

Fynsk rektor: Danske forældre kan lære af Island

PER MUNCH

Islandsk fokus på forældrenes rolle kan sagtens overføres til Danmark, mener rektor Susan Mose fra Sct. Knud Gymnasium i Odense, der har været rundt til alle forældremøderne i 1. g for at gøre dem deres ansvar klart.

»Du finder næppe et mere sikkert sted at indtage alkohol end til en gymnasiefest. Men vi kan ikke garantere for, hvad der sker ved festerne ud på værelserne og ved hækken. Her har jeg indtrængende bedt forældrene om at hjælpe os«.

Hendes gymnasium er et af 11 på Fyn, som fra i år har indført et fælles regelsæt for alkohol. For overgangen til gymnasiet er svær for mange.

»Det er løgn og latin, at de unge er blevet voksne, bare fordi de starter i gymnasiet«, siger Susan Mose.

Hun opfordrer ikke til alkoholmøder, hvor forældrene bliver enige om at 'gå i takt' om, hvor mange genstande der er okay til en forfest. Men hun appellerer til forældrene om at skabe en kultur, hvor alkohol fylder lidt mindre.

Gymnasieelev: Mor skal ikke vide alt, hvad der foregår

PER MUNCH

Islandsk model duer ikke her, mener Jens Philip Yazdani, formand for Danske Gymnasieelevers Sammenslutning.

»Vi har en meget voksen, frigjort og myndig ungdom, som for eksempel tidligere end unge fra andre nationer flytter hjemmefra. Det skal vi være stolte af det«, siger Jens Philip Yazdani.

»Det ville være forkert at holde fast i en forælderrolle, når den unge begynder i gymnasiet. Man skal på det tidspunkt lære at stå på egne ben. Det er naturligt, at ens mor ikke ved, hvad man laver«.

»Det er rigtigt fint, at ens egne forældre kan sparre med os, udfordre os og snakke om at skulle på festival og om, hvorvidt det nu er klogt drikke hjernen ud en uge i streg. Men det er vigtigt, at valget ligger hos os som unge«.

»Der er rig mulighed for at lave alkoholfrie arrangementer, når elever på gymnasier selv står bag det. Men når rektor bare forbyder fredagsbaren, finder man et andet sted at drikke«.

FAKTA

Islands model

De faktorer, som er vigtigst for at holde unge fra alkohol, røg og narko, er:

- at de unge trives i skolen.
- at de dyrker fritidsaktiviteter.
- at de bruger megen tid sammen med deres forældre.
- at de har en god kammeratgruppe.
- at de ikke hænger ude i byen sent om aftenen.

Lovgivningsmæssigt har man indført:

- Udgangsforbud for 13-16-årige.
- Intet køb af alkohol under 20 år, ingen cigaretter under 18 år.
- Alle børn og unge får 3.000 kroner årligt til fritidsaktiviteter.

Kilder: Icsra, rannsoknir.is og Dagur Eggertsson, Reykjaviks borgmester

www.planetyouth.community

Officielt

Udlodningsmidlerne for 2017-2018

Udlodningsmidlerne hed tidligere tips- og lottomidlerne.

Staten yder hvert år tilskud til en lang række formål af overskuddet fra Danske Spil A/S og Det Danske Klasselotteri A/S.

Pengene fordeles enten i form af direkte tilskud eller efter ansøgning til idrætsområdet, sociale og kulturelle formål, forskning, sygdomsbekæmpende organisationer, humanitære projekter, undervisnings- og folkeoplysning, friluftsliv og naturoplevelser, ungdomsformål, ældreorganisationer mv.

I 2017-2018 forventes der at være ca. 1,7 mia. kr. til fordeling.

Læs mere om hvem der kan få tilskud, og hvordan man søger på:

www.udlodningsmidler.dk

Høring over forslag til justering af Natura 2000-områdegrænser

Danmark har i henhold til EU's naturdirektiver udpeget 113 fuglebeskyttelsesområder og 261 habitatområder, som tilsammen udgør 252 Natura 2000-områder.

På grundlag af regeringens Naturpakke, maj 2016 har Miljøstyrelsen undersøgt, om det er muligt at mindske andelen af intensive jordbrugsarealer og byarealer, som ikke bidrager til beskyttelsen af direktivarter og -naturtyper og eventuelt at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivformålene.

Miljøstyrelsen har sendt forslag til justering af områdegrænserne i offentlig høring fra d. 28/9 2017 - 3/1 2018.

På styrelsens hjemmeside findes mere materiale om Natura 2000-områderne og høringsforlaget, samt om mulighederne for at afgive høringsvar (<http://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-omraaerne/justering-af-natura-2000-omraaerne/>)

BIRDFEEDER

Et fantastisk produkt, som vil give dig mange hyggelige stunder. En perfekt gave og en funktionel gadget til de naturinteresserede.

Pluspris 115 kr.
Pris uden abonnement 139 kr.

Køb på politikken.dk/plus eller i Plusbutikken, Vestergade 22, Kbh K.

LITTLE SUN

Little Sun er på én gang en solcellelampe, et kunstværk og et globalt projekt

Pluspris 165 kr.
Pris uden abonnement 195 kr.